แนวทางการบริหารความเสี่ยง
สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดตรัง

ส่วนที่ ๑ : บทนำและข้อมูลพื้นฐาน

๑. หลักการและเหตุผล

ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. ๒๕๖๖ และแนวทางการประเมินคุณธรรม และความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) กำหนดให้หน่วยงานราชการต้องจัดให้มีระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงเพื่อป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดตรัง ในฐานะหน่วยงานที่มีบทบาท และอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุน และจัดการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง และการเรียนรู้เพื่อคุณวุฒิตามระดับ มีความรับผิดชอบในการกระจายทรัพยากรและงบประมาณแผ่นดินลงสู่ สกร.ระดับอำเภอทั้ง ๑๐ อำเภอ และศกร.ระดับตำบลทั่วทั้งจังหวัดตรัง

เนื่องจากกระบวนงานบางลักษณะของหน่วยงาน อาทิ งานจัดซื้อจัดจ้างพัสดุและสื่อการเรียนรู้ งานเบิกจ่ายเงินอุดหนุนและสวัสดิการทางการศึกษา ตลอดจนงานอนุมัติ/ตรวจสอบคุณวุฒิของผู้เรียน เป็นกระบวนงานเชิงยุทธศาสตร์ที่อาจมีความเสี่ยงหรือช่องว่างทางกายภาพที่เอื้อต่อการทุจริต หรือการประพฤติมิชอบได้ สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดตรัง จึงได้จัดทำ "รายงานผลการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘" ฉบับนี้ขึ้น เพื่อเป็นการทบทวน ติดตาม และประเมินผลสัมฤทธิ์ของมาตรการควบคุมความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ (Proactive Management) ซึ่งจะเป็นการช่วยปิดช่องโหว่ทางกฎหมายและระเบียบปฏิบัติ มุ่งเน้นการดำเนินงานที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ตามหลักธรรมาภิบาล

๒. วัตถุประสงค์

๑) เพื่อสร้างกลไกและมาตรการเชิงรุก : จัดตั้งระบบควบคุมภายในที่รัดกุมและกำหนดมาตรการจัดการความเสี่ยงการทุจริตในกระบวนงานสำคัญ (เช่น งานการเงิน บัญชี และงานทะเบียนนักศึกษา) เพื่อลดการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่และปิดช่องว่างในการปฏิบัติงาน

๒) เพื่อลดโอกาสการเกิดการทุจริตในองค์กร : มุ่งลดทั้งระดับโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) และลดความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ต่อความเสียหายทางงบประมาณและชื่อเสียงของทางราชการทั้งในระดับสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดตรัง และ สกร.ระดับอำเภอในสังกัด

๓) เพื่อติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์การทำงาน : เป็นเครื่องมือสำหรับผู้บริหารในการกำกับดูแล ตรวจสอบ และติดตามรายงานผลความคืบหน้าในการดำเนินงานตามมาตรการป้องกันการทุจริตอย่างต่อเนื่อง

๔) เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรและยกระดับค่า ITA : มุ่งสร้างจิตสำนึกความซื่อสัตย์สุจริตให้แก่บุคลากรทางการศึกษา ครู และเจ้าหน้าที่ในสังกัดทุกคน เพื่อยกระดับผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส (ITA) ของสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดตรัง ให้ผ่านเกณฑ์ตามที่สำนักงาน ป.ป.ช. กำหนด และสร้างความมั่นใจให้แก่ภาคีเครือข่ายและประชาชนในจังหวัดตรัง

เกณฑ์การประเมินความเสี่ยงและการวัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

เกณฑ์ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood)

โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)	
๕	โอกาสเกิดขึ้นได้มากที่สุด
๔	โอกาสเกิดขึ้นได้บ่อยครั้ง
๓	โอกาสเกิดขึ้นได้บ้าง
๒	โอกาสเกิดขึ้นได้น้อย
๑	ไม่เคยเกิดขึ้นหรือโอกาสเกิดขึ้นน้อยมาก

เกณฑ์ระดับผลกระทบ (Impact)

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)	
๕	เกิดความเสียหายแก่หน่วยงาน เจ้าหน้าที่ถูกลงโทษ
๔	ภาพลักษณ์ของหน่วยงานติดลบเรื่องความโปร่งใส ขาดความเชื่อมั่นจากประชาชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหน่วยงาน
๓	มีหนังสือร้องเรียนและตั้งคำถามต่อการปฏิบัติของหน่วยงาน
๒	ปรากฏข่าวลือการทุจริตของหน่วยงาน มีการสอบถามข้อมูล
๑	ไม่เคยเกิดขึ้นหรือเกิดความเสียหายแก่หน่วยงาน

ตารางเกณฑ์ระดับความเสี่ยง (Risk Matrix)

Risk Score					
โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ (Impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	สูงมาก	สูงมาก
๔	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	สูงมาก
๓	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	สูงมาก
๒	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง
๑	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง

ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

- สีเขียว : ความเสี่ยงระดับต่ำ : ยอมรับได้ ควบคุมตามปกติ (น้อยกว่า ๕ คะแนน)
- สีเหลือง : ความเสี่ยงระดับปานกลาง : ยอมรับได้แต่ต้องมีมาตรการเฝ้าระวัง (๕ – ๙ คะแนน)
- สีส้ม : ความเสี่ยงระดับสูง : ต้องกำหนดมาตรการจัดการความเสี่ยงทันที (๑๐ – ๑๔ คะแนน)
- สีแดง : ความเสี่ยงระดับสูงมาก : ไม่สามารถยอมรับได้ ต้องแก้ไขและรายงานผู้บริหารด่วน (๑๕ คะแนนขึ้นไป)

ส่วนที่ ๒ : ผลการประเมินและวิเคราะห์ความเสี่ยงการทุจริต

สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดตรัง ได้ดำเนินกระบวนการบ่งชี้และประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตในกระบวนงานหลักที่มีความสำคัญ และมีโอกาสเกิดความเสี่ยงสูง โดยจำแนกตามเกณฑ์โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) และผลกระทบ (Impact) สรุปกระบวนงานที่มีความเสี่ยงสำคัญได้ดังนี้

ลำดับที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	Risk Score (L x I)			
			(Likelihood)	(Impact)	Risk Score	ระดับความเสี่ยง
๑	การจัดซื้อจัดจ้างพัสดุสื่อการเรียนรู้ และหนังสือเรียน	การกำหนดขอบเขตของงาน (TOR) หรือคุณลักษณะเฉพาะของหนังสือและสื่อการเรียนรู้ที่เอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่ง (การล็อคสเปก) หรือการตรวจรับพัสดุที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานแต่ลงนามผ่านให้	๔	๓	๓	สูง
๒	การบริหารจัดการเงินอุดหนุน ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา	การจัดทำบัญชีรายชื่อนักศึกษาไม่มีตัวตนจริงเพื่อเรียกรับเงินอุดหนุนรายหัว (นักศึกษาผี) หรือการนำหลักฐานใบเสร็จรับเงินเวียนมาเบิกจ่ายในกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนซ้ำซ้อน	๓	๒	๒	ปานกลาง
๓	กระบวนการจัดสอบการวัดผลประเมินผลและการออกเอกสารหลักฐานทางการศึกษา	การช่วยเหลือผู้เรียนให้ผ่านการทดสอบวัดความรู้ระดับชาติ (N-NET) หรือการสอบปลายภาคโดยมิชอบ การแก้ไขคะแนน หรือการเอื้อประโยชน์ในการออกใบประกาศนียบัตร/วุฒิการศึกษาให้แก่ผู้ที่เรียนไม่ครบตามเกณฑ์	๒	๓	๓	ปานกลาง

ส่วนที่ ๓ : มาตรการและการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

เพื่อปิดช่องว่างและควบคุมความเสี่ยงไม่ให้เกิดการทุจริตประพฤติมิชอบ สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดตรัง จึงกำหนดมาตรการควบคุมภายในเชิงรุกแยกตามกระบวนงาน ดังนี้

มาตรการสำหรับงานจัดซื้อจัดจ้างและสื่อการเรียนรู้:

- แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดร่าง TOR และคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ โดยให้มีตัวแทนจาก สกร.ระดับอำเภอ สลับหมุนเวียนกัน เพื่อสร้างกลไกตรวจสอบถ่วงดุล

- เปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างและราคากลางผ่านระบบ e-GP ของกรมบัญชีกลาง และเว็บไซต์สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดตรัง อย่างเคร่งครัด

มาตรการสำหรับงานเงินอุดหนุน

- ปรับปรุงฐานข้อมูลนักศึกษาในระบบสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน และเชื่อมโยงตรวจสอบเลขบัตรประชาชนกับกรมการปกครองเพื่อตัดปัญหารายชื่อซ้ำซ้อน

- ห้ามมิให้จ่ายเงินสดในกิจกรรมที่สามารถโอนผ่านระบบธนาคาร (e-Payment / KTB Corporate Online) ได้ และกำหนดให้ปั๊มตรา "จ่ายเงินแล้ว" บนใบเสร็จรับเงินทันที

มาตรการสำหรับงานทะเบียน วัดผล และอนุมัติวุฒิการศึกษา

- ใช้ระบบจัดเก็บคะแนนและผลการเรียนในรูปแบบสารสนเทศส่วนกลางที่มีการจำกัดสิทธิ์การเข้าถึง (Access Right) และบันทึกประวัติการแก้ไขข้อมูล (Log file)

- จัดตั้งคณะกรรมการสุ่มตรวจสอบคุณสมบัติและชั่วโมงกิจกรรมพัฒนาสังคม/วิชาการของผู้สำเร็จการศึกษา ก่อนที่ผู้บริหารจะลงนามอนุมัติวุฒิ

ส่วนที่ ๔ : ผลการดำเนินการตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยง

รายงานผลการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงาน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘
สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดตรัง

ลำดับที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความเสี่ยง	มาตรการควบคุมหรือป้องกันความเสี่ยงการทุจริต	ผลการดำเนินงาน/วิเคราะห์	ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา
๑	การจัดซื้อจัดจ้างพัสดุ สื่อการเรียนรู้และหนังสือเรียน	การกำหนดขอบเขตของงาน (TOR) หรือคุณลักษณะเฉพาะของหนังสือและสื่อการเรียนรู้ที่เอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่ง (การล็อคสเปก) หรือการตรวจรับพัสดุที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานแต่ลงนามผ่านให้	สูง	- แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดร่าง TOR และคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ โดยให้มีตัวแทนจาก สกร.ระดับอำเภอสลับหมุนเวียนกัน เพื่อสร้างกลไกตรวจสอบถ่วงดุล - เปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างและราคากลางผ่านระบบ e-GP ของกรมบัญชีกลางและเว็บไซต์สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัดตรัง อย่างเคร่งครัด	มีดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลครบถ้วน ๑๐๐% ในทุกโครงการจัดซื้อจัดจ้าง ไม่พบข้อร้องเรียนเรื่องการล็อคสเปก	ควรส่งเสริมให้ภาคประชาชนหรือตัวแทนผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมสังเกตการณ์
๒	การบริหารจัดการเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา	การจัดทำบัญชีรายชื่อนักศึกษาไม่มีตัวตนจริงเพื่อเรียกรับเงินอุดหนุนรายหัว (นักศึกษาผี) หรือการนำหลักฐานใบเสร็จรับเงินเวียนมาเบิกจ่ายในกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนซ้ำซ้อน	ปานกลาง	- ปรับปรุงฐานข้อมูลนักศึกษาในระบบสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน และเชื่อมโยงตรวจสอบเลขบัตรประชาชนกับกรมการปกครองเพื่อตัดปัญหารายชื่อซ้ำซ้อน - ห้ามมิให้จ่ายเงินสดในกิจกรรมที่สามารถโอนผ่านระบบธนาคาร (e-Payment / KTB Corporate Online) ได้ และกำหนดให้ปั๊มตรา "จ่ายเงินแล้ว" บนใบเสร็จรับเงินทันที	สกร.ระดับอำเภอทั้ง ๑๐ อำเภอ ดำเนินการตรวจสอบสิทธิ์และโอนเงินตรงเข้าบัญชีผู้เรียน/ภาคีเรียบร้อยแล้ว ไม่พบรายชื่อซ้ำซ้อน	ควรมีการสุ่มตรวจเยี่ยม (Spot Check) ศกร.ระดับตำบลเพื่อยืนยันตัวตนผู้เรียนในวันพบกลุ่ม

ลำดับที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความเสี่ยง	มาตรการควบคุมหรือป้องกันความเสี่ยงการทุจริต	ผลการดำเนินงาน/วิเคราะห์	ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา
๓	กระบวนการจัดสอบการวัดผลประเมินผลและการออกเอกสารหลักฐานทางการศึกษา	การช่วยเหลือผู้เรียนให้ผ่านการทดสอบวัดความรู้ระดับชาติ (N-NET) หรือการสอบปลายภาค โดยมิชอบการแก้ไขคะแนน หรือการเอื้อประโยชน์ในการออกใบประกาศนียบัตร/วุฒิการศึกษาให้แก่ผู้ที่เรียนไม่ครบตามเกณฑ์	ปานกลาง	- ใช้ระบบจัดเก็บคะแนนและผลการเรียนในรูปแบบสารสนเทศส่วนกลางที่มีการจำกัดสิทธิ์การเข้าถึง (Access Right) และบันทึกประวัติการแก้ไขข้อมูล (Log file) - จัดตั้งคณะกรรมการสุ่มตรวจสอบคุณสมบัติและชั่วโมงกิจกรรมพัฒนาสังคม/วิชาการของผู้สำเร็จการศึกษา ก่อนที่ผู้บริหารจะลงนามอนุมัติวุฒิ	มีการอนุมัติจบหลักฐานผ่านระบบดิจิทัล มีคณะกรรมการตรวจสอบความถูกต้องของคะแนนเก็บสะสมก่อนจบการศึกษาทุกราย	ควรพัฒนาระบบตรวจสอบวุฒิออนไลน์ (e-Verification) เพื่อให้หน่วยงานภายนอกตรวจสอบได้รวดเร็วขึ้น